

Foto: Michal Sváček, MAFRA

Ahoj z Říma, revoluce začne za pět dnů

Za revoluci cítím vděčnost vůči Bohu. A vůči Anežce České, která se - jsem o tom přesvědčená - u Boha přimluvila, říká boromejka Bohuslava Kubačáková.

Tomáš Poláček
Magazín Reportér

Ve druhé polovině 80. let byla představenou sester v tajné komunitě řeholnic. Na veřejnosti nesměla přiznávat, že patří mezi boromejky, nesměla chodit v hábitu. V listopadu roku 1989 poprvé naživo spatřila papeže - v Římě se stala přímou svědkyní svatořečení Anežky České. „A o pár dnů později začal v Praze převrat,“ vzpomíná třiašedesátiletá Bohuslava Marie Kubačáková.

Sestro Bohuslavo, na podzim si připomeneme třicet let od převratu. Jaké emoce to ve vás otevírá?
Příjemné, cítím vděčnost. Pro mě tehdy skončila doba jakéhosi skrývání, a tak dovedu svobodu ocenit.

Vůči komu cítíte vděčnost?
Vůči Bohu. A taky vůči Anežce České, která se - jsem o tom přesvědčená - u Boha přimluvila. Určitě jí záleželo na tom, aby se u nás žilo lépe, aby skončila totalita. Mám radost, že jsem mohla být 12. listopadu 1989 na jejím svatořečení.

Nezačneme vašim dětstvím?
Prožila jsem ho v Beskydech. Pocházím sice z věřící rodiny, ale na řeholní život jsem nepomyslela; ještě v šestnácti jsem si přála mít spoustu dětí. Ale pak se mě Bůh dotkl přes něco, v čem jsem nacházela potěšení.

Přes co?
Přes lyžování, dodnes na to živě vzpomínám. Jednoho dne jsem na svahu pocítila z přírody a ze sportu jakousi výraznou, čistou radost. Zároveň se dostavilo poznání, že snad existuje jiná, vyšší láska, kterou chci hledat. Bylo to první oslovení Bohem.

Vzpomenete si i na to druhé?
O prázdninách jsem chodila na brigádu do domova důchodců ve Frýdlantu nad Ostravicí a tam pracovaly sestry boromejky. Tehdy se ve mně zážitek z lyžování a touha po něčem jiném propojily se životem a službou řeholnic sester.

To byla půlka sedmdesátých let?
Ano. Starší řeholnice mohly i tehdy fungovat oficiálně, i když pod státním dozorem. Přitahovalo mě, když jsem viděla, jak se sestry modlí, i jejich přátelský postoj ke všem v okolí. Došlo mi, že asi nacházím, co hledám. Byl to trochu šok, ale zároveň úleva.

Rozhodla jste se, že se k řeholnicím přidáte?
Panoval zákaz přijímat nové členky, musela jsem zvolit ilegální způsob. A tak jsem se roku 1975 přestěhovala do pavlačového bytu na Žižkově, kde vznikla naše první pražská tajná komunita. Tam jsem prožila kandidaturu - první etapu života v klášteře.

Jak vypadal život v takovém bytě?
Bydlely jsme tam tři mladé holky a sestra v důchodovém věku; ta nás uváděla do poslání milosrdné sestry. Čím víc jsem poznávala krásu, ale i náročnost těch ideálů, tím jasněji jsem docházela k přesvědčení, že jsem na správné cestě.

Bylo navenek poznat, že jste boromejky?
Ne. I starší sestra chodila v civilu, na ve-

řejnosti jsme ji oslovovaly teto, a my mladé pracovaly na dialýze v nemocnici na Strahově. Chodily jsme do kostela, k víře se hlásily, ale že jsme tajné sestry, přiznávat nešlo - takovou činnost by státní úřady hodnotily jako maření dozoru nad církví, což bylo trestné.

Jaký byl o řeholní život zájem?
Mezi lety 1970 a 1990 bylo jen u boromejek tajně přijato a vychováno kolem 50 sester. Se mnou to bylo tak, že z bytu na Žižkově jsme se čtyři děvčata přestěhovala do domku v Praze na Chodově, kde jsme prožívaly noviciát.

Říkáte, že to byl domek. Měly jste v něm například nějakou kapli?
Tajnou, navenek to byl obývací pokoj; jako svatostánek pro uložení Nejsvětější svátosti sloužila krabička na šperky. A několikrát ročně jsme jezdily do oficiálního kláštera ve Znojmě-Hradišti, kde směly žít sestry v důchodovém věku a vedení kongregace, i když tam každé rozhodnutí schvaloval dosazený církevní tajemník. Na pobyt v klášteře jsme se vždy velmi těšily. Právě tam jsem složila roku 1979 první řeholní sliby a roku 1982 sliby doživotní.

V hábitu?
Ano. Obléct se do řeholních šatů pro nás bylo vzácné. A pak jsme zase v civilním oblečení odjely do tajných komunit.

Věděli vaši rodiče, co se děje?
Něco tušili, ale pravdu znát z bezpečnostních důvodů nesměli - vždyť třeba můj bratr v té době učil na vysoké škole! Představení nás vedli k tomu, že k víře a církvi se hlásit máme, ale skutečnost, že jsme členky řeholního společenství, vyrazit nesmíme.

Měla jste strach z nějakého postihu?

Ani ne. Vyrosla jsem za socialismu, neměla jsem s čím porovnávat. Ve škole jsme zdravili, „čest práci, soudruhu učitel!“; třídní profesor, velký komunista, nám věřícím napsal do posudku před zkouškami na střední školu, že jsme nábožensky zatížené, což byl handicap, takže jsem od dětství chápala, že něco není v pořádku, ale připadalo mi to jaksi přirozené, vlastně normální.

Vy jste se sestrami nemluvily o tom, jak by bylo hezké, kdyby se režim zhroutil?

Nepamatuju si na to. Starší sestry sice na minulost vzpomínaly, takže jsme stávající poměry vnímaly jako ztížené, ale když budu mluvit za sebe, tak já svobodnější dobu nezažila a brala to tak, že mě Bůh povolal do života v zasvěcení, já to přijala. Počítala jsem, že to tak bude napořád, i když zůstanu utajená a v civilu - byla v tom i trocha dobrodružství.

Přijímaly jste nějaká bezpečnostní opatření?

Z domu jsme nechodily najednou. Dávaly jsme pozor, abychom se společně nemodlily moc hlasitě, protože by nás sousedé slyšeli. V polovině 80. let probíhaly domovní prohlídky u podobných tajných komunit, čekaly jsme, že přijdou i k nám. Když jsme se na Chodově ráno pomodlily, tak jsme všechny předměty, které by nás mohly spojit s řeholním společenstvím, schovaly na půdě. To vše byly nepřijemnosti všedního dne, ale strachem z toho, že bych mohla skončit ve vězení, jsem netrpěla.

Jak jste prožívala poslední léta tehdejšího režimu?

Roku 1984 mě představení přemístili do Brna. Tou dobou jsem byla jmenovaná představenou pěti dalším sestrami. Politiku jsem moc nevnímala, snad s jednou výjimkou: roku 1985 se konala na Velehradě cyrilometodějská pouť, během níž věřící hromadně vypískali tehdejšího ministra kultury Klusáka, a to nás těšilo. Ale jinak. Nejste zklamaný z toho, jak málo si toho vybavuji?

Však si ještě na něco vzpomenete.
Zpětně si uvědomuju, že režim slábl. Roku 1987 naše generální představená Vojtěcha Hasmandová s dalšími představenými ženských řeholí dopisem požádala prezidenta Husáka, aby umožnil přijímání řeholního dorostu, a pak bylo skutečně povoleno, aby do charitních domů k nemocným a starším sestrami nastoupilo pár sester mladých. Ten trend vyvrcholil v listopadu 1989, kdy stát dovolil vycestovat mnoha věřícím na svatořečení Anežky České do Říma.

Tou dobou jste měla nějaké civilní zaměstnání?
Pracovala jsem jako zdravotnice v brněnské LDN na Polní.

Jak jste jela na svatořečení do Itálie?
Některé starší sestry se vydaly na pouť legálně autobusem. Pozvání dostalo

BOHUSLAVA KUBAČÁKOVÁ

3
let
svobody

i několik nás z tajných komunit, ale my jely v civilu a vlakem. Až v Římě jsme se všechny spojily.

Co pro vás byl nejsilnější zážitek?
Radovala jsem se, že máme další světici, a dojmalo mě, že se tolika lidem podařilo do Říma vyjet. Prvně jsem viděla naživo papeže Jana Pavla II., ráda taky vzpomínám na to, jak nás pozvaly na návštěvu francouzské a italské boromejky, které tam vedly nemocnici San Carlo. Na to si vzpomínám více než na celé svatořečení - bylo tak krásné vidět boromejky jiných národností!

Pořád ještě jste necítila, že se lámou dějiny?

Z té spousty českých poutníků byla cítit odvaha, ale že by přišla významná změna ve společnosti, to mě nenapadlo. Dnes se připomíná rčení, podle kterého „až bude Anežka svatořečena, bude v Čechách dobře“, ale to jsem prvně slyšela až o pár dnů později doma.

Kdy jste se vrátila?

Patnáctého listopadu jsem byla zpět v komunitě. O víkendu jsme se z rozhlasu dozvěděly, že se v Praze něco děje, v dalším týdnu pak společně zašly na demonstraci v Brně, ale kdovíjak aktivní revolucionářky jsme nebyly. Spíš jsme cítily radost z něčeho neočekávaného.

Hned jste se převlékly do hábitů?
Víte, že ne? Představení rozhodli, abychom v řeholním oděvu začaly chodit až na jaře roku 1990, a tak se také stalo.

Proč za tak dlouho?
Snad proto, že pro nás oděv nebyl tím nejpodstatnějším. Já jsem už deset let jako řeholnice žila, takže hluboko uvnitř mě převrat nenastal, i když se kulisy měnily k lepšímu.

Vzpomínáte, jak se koncem listopadu modlil Václav Malý před plnou Letenskou plání otčenáš?

To jsme v rádiu poslouchaly s nadšením. Podobné události naznačovaly, že se nám otevírá cesta dál, protože i když jsme v řeholním společenství žily, přece jen nám vždy chyběla možnost deklarovat to veřejně.

A koncem roku se stal novým prezidentem Václav Havel.

Do té doby jsem ho neznala, ale braly jsme to jako skvělé znamení, protože Havel byl ve spojení s páterem Malým, ve vězení poznal kardinála Duku, mezi přáteli měl spoustu duchovních.

Co dalšího se vám v životě změnilo?
Začátkem jara jsem přijela za rodiči poprvé v řeholním oděvu a oni měli radost.

Potom jste se přestěhovaly do svého dnešního kláštera v Praze pod Petřínem?

Až ve druhé půlce 90. let. Nebylo to jednoduché, našim původním klášterům dal socialistický režim jiné využití, nečekaly na nás. A my nikam nespěchaly, ani tohle pro nás nebylo zásadní. Nepotřebujeme být vázané na konkrétní místo; základem našich životů je zasvěcení se Bohu a služba potřebným lidem. Víte, já se na tenhle rozhovor necítila, ale teď jsem ráda, že mi pomáhá třídit myšlenky.

Tak ho nějakou poslední myšlenkou uzavřeme?

Snad to jen shrnu. Já nezažila hrozná 50. léta a od 80. let jsem byla šťastná ve svém poslání, které se při troše šikovnosti, opatrnosti a odvahy v ilegální komunitě vykonávat dalo. Od listopadu 1989 je doba mnohem lepší stran náboženské svobody, ale Bohu jsem se snažila sloužit tehdy a sloužím mu i teď, v tom se nezměnilo nic.

Řeholnice

Bohuslava Marie Kubačáková se narodila se 12. června 1956 v Čeládkách. Doživotní sliby složila ve Znojmě 12. června 1982. Pracovala jako zdravotní sestra, v pražské nemocnici Milosrdných sester sv. Karla Boromejského od roku 1992 jako vrchní sestra interního oddělení a od roku 1994 jako hlavní sestra. Mezi léty 2000 a 2018 byla generální představenou Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského. V současné době je členkou dozorčí rady pražské nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského a prachatického Hospice sv. J. N. Neumanna.